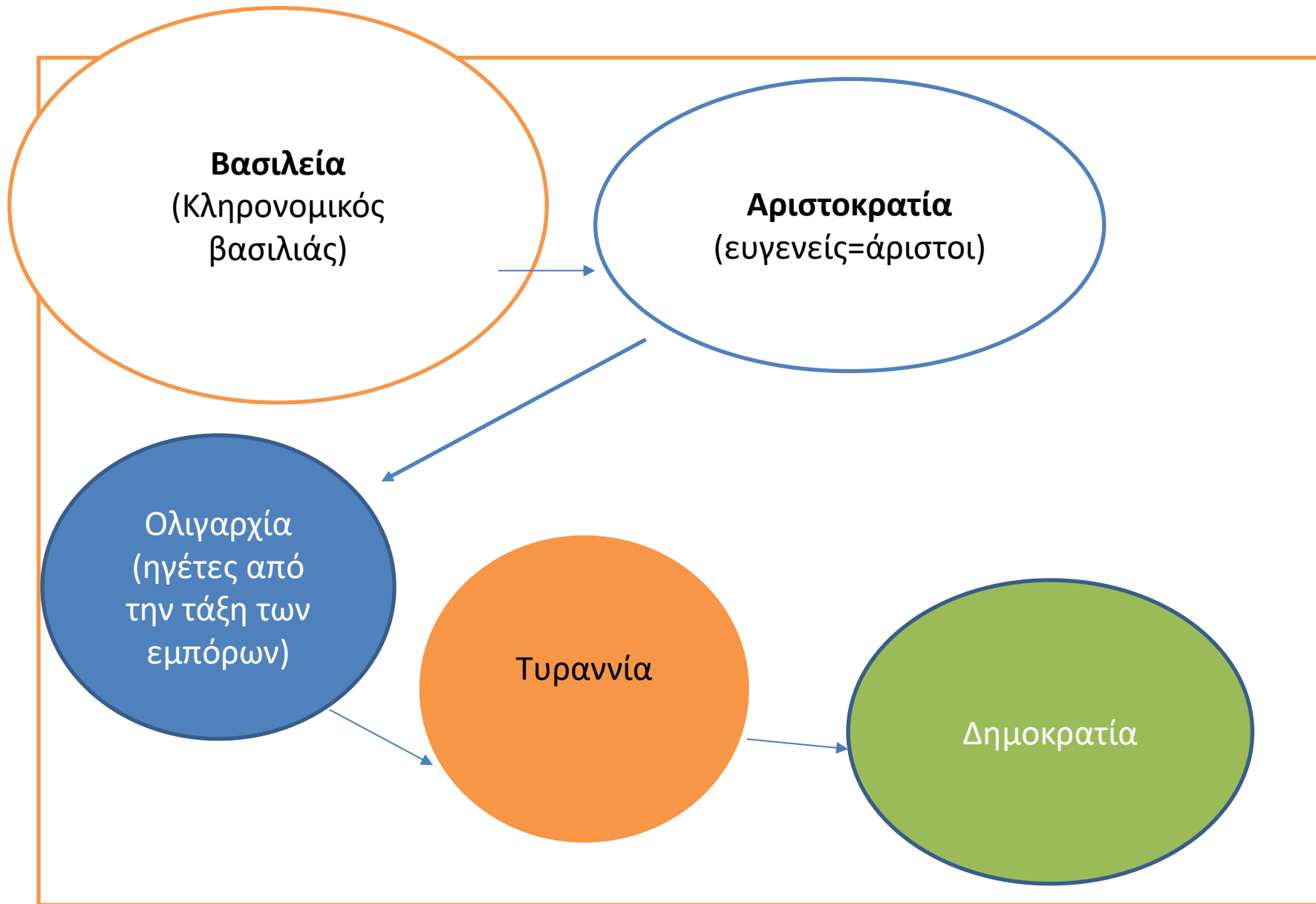

Η εξέλιξη των πολιτευμάτων

Οι Τυραννίδες

Οι τύραννοι

7^{ος} π.Χ. αριστοκρατική κοινωνία → αναταραχές

- Πριν την εμφάνιση των νομοθετών, οι οποίοι με την θέσπιση των νόμων εξασφάλισαν δικαιοσύνη και εξομάλυναν τις αντιθέσεις, εγκαθιδρύθηκαν οι τυραννίες, **καθεστώτα που ήταν η ίδια η άρνηση των αξιών της πόλης**

Αρχαϊκές τυραννίες

- **Ο Θουκυδίδης** (Α, 13, 1) συνέδεε την εμφάνιση των τυραννίδων στο ελλαδικό χώρο με τον **πλούτο** και τη δύναμη της **ναυτιλίας** (π.χ. Κόρινθος, Σάμος) και την εφεύρεση τριήρους.

Θουκυδίδης, Α, 13.

Όσο αύξανε η δύναμη της Ελλάδας, αύξανε ταυτόχρονα ο πλούτος της, πολύ περισσότερο από πριν, εγκαταστάθηκαν τυραννίδες στις περισσότερες πολιτείες (ενώ πριν υπήρχαν κληρονομικές βασιλείες με καθορισμένα προνόμια) και η Ελλάδα άρχισε ν' αναπτύσσει το ναυτικό της και να στρέφεται περισσότερο προς την θάλασσα. Λέγεται ότι πρώτοι οι Κορίνθιοι οργάνωσαν το ναυτικό τους κατά τρόπο περίπου όμοιο με τον σημερινό.

Οι αρχαϊκές τυραννίδες

- **Πλούτος** → αύξηση πόρων, προσόδων από τη φορολόγηση του εμπορίου (Οι αρχαίοι συνέδεαν τη τυραννίδα με μια αγροτική πολιτική επωφελή για το δήμο).
- Η **τυραννίδα** ήταν μια από τις απαντήσεις που δόθηκαν στην κρίση της αριστοκρατικής κοινωνίας του 7^{ου} π.Χ. και μετέπειτα.
- Η πολιτική των τυράννων, που στηρίζονταν αρχικά σε όσους αισθάνονταν πολιτικά παραγκωνισμένοι και αποκομμένοι αλλά και κοινωνικά αδικημένοι (εξαθλιωμένοι αγρότες, οπλίτες που ενδιαφέρονταν για **πολιτική ισότητα**) συντέλεσε ώστε να αποδομηθούν οι υπάρχουσες βάσεις της κοινωνίας.

Οι ελληνικές πόλεις που γνώρισαν την Τυραννίδα

Κόρινθος

Συκιών

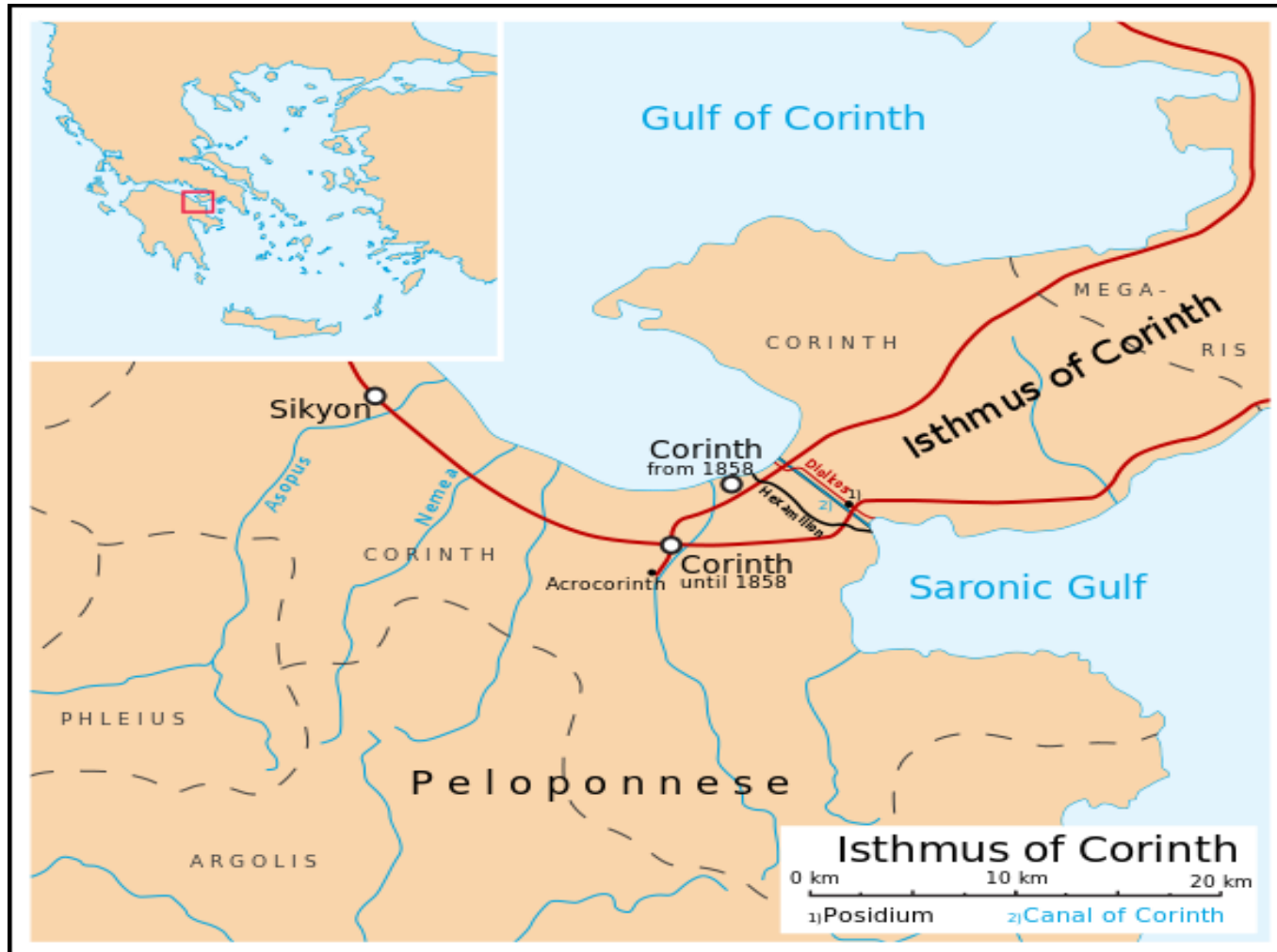
Άργος

Σάμος

Αθήνα

Μέγαρα

Η αρχαία Κόρινθος και Σικυώνα

Οι Κυψελίδες της Κορίνθου

- Κόρινθος** → στρατηγική και εμπορική σημασία
→ ναυπηγικό κέντρο (ναυπηγήθηκαν οι πρώτες τριήρεις)
→ ακμή κεραμικής
→ πρωτοπόροι στον αποικισμό

- Δεν ξέρουμε την επίδραση της ανάπτυξης του εμπορίου και της βιοτεχνίας / χειροτεχνίας στην αριστοκρατική κοινωνία της πόλης.

Κύψελος (γιος του Βακχιάδη) 7^{ος} αιώνας → 1^{ος} τύραννος Κορίνθου

- απόκτησε την εύνοια του δήμου, γιατί **δεν επέβαλλε πρόστιμα**, ούτε **ποινές φυλάκισης ή δουλεία** σε όσους δεν μπορούσαν να εξοφλήσουν τα χρέη τους.
- Κινήθηκε **εναντίον της ολιγαρχίας** και μερίμνησε για την **ίση διανομή αγαθών**.
- Κυκλοφορούσε χωρίς φρουρά ([Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία 1315b](#)), ίσως τον προστάτευε ο δήμος των οπλιτών. *ὁ μὲν γὰρ Κύψελος δημαγωγὸς ἦν καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν διετέλεσεν ἀδορυφόρητος, Περίανδρος δ' ἐγένετο μὲν τυραννικός, ἀλλὰ πολεμικός.*

Παρακράτηση του 1/10 των αγαθών στην Κόρινθο για το Δία.

1^η κοπή νομισμάτων

- ίσως και νέα διανομή μεριδίων → μακροημέρευση

Ο Περίανδρος (668-584 π.Χ.)

Διατηρούσε 300 δορυφόρους και ήταν περιώνυμος για την κακουργία του. Προέβη σε κοινωνικές αλλαγές και προστάτευσε τις τέχνες και τα γράμματα για αυτό και θεωρήθηκε ως ένας από τους 7 σοφούς της αρχαιότητας.

- Περιορίσε τις δαπάνες και φορολόγησε τους πλούσιους.
- Προέβη σε κατασχέσεις των περιουσιών τους.
- Ακολούθησε επιτυχή ναυτική πολιτική και σύναψε σχέσεις με τους Λυδούς.
- **Ο Ηρόδοτος (V 92)** μάς πληροφορεί ότι κάποτε ο Περίανδρος ζήτησε συμβουλή από τον τύραννο της Μιλήτου Θρασύβουλο πώς να στερεώσει καλύτερα την Αρχή του και έλαβε με συμβολική πράξη την απάντηση, ότι θα πρέπει να εξοντώσει κάθε ισχυρό αντίπαλο ή αντιδρώντα στο έργο του.
- Το α' μισό του 6^{ου} αιώνα **η Κόρινθος** ήταν η πόλη με τη μεγαλύτερη αφθονία αγαθών.

Ηρόδοτος V 92

[5.92ζ.1] »Αυτός λοιπόν κράτησε την εξουσία τριάντα χρόνια κι ως το τέλος της ζωής του όλα τού ήρθαν δεξιά· διάδοχός του στο τυραννικό αξίωμα γίνεται ο γιος του Περίανδρος. Λοιπόν, αυτός ο Περίανδρος στην αρχή ήταν πιο καλοσυνάτος απ' τον πατέρα του, από την ώρα όμως που έστειλε απεσταλμένο και σχετίστηκε με τον Θρασύβουλο, τον τύραννο της Μιλήτου, έγινε πολύ πιο αιμοβόρος από τον Κύψελο.

[5.92ζ.2] Έστειλε δηλαδή απεσταλμένο του στον Θρασύβουλο και ρωτούσε να μάθει με ποιό τρόπο θα εξασφάλιζε μεγαλύτερη σταθερότητα στο καθεστώς του και θα κυβερνούσε όσο γίνεται καλύτερα την πόλη. Κι ο Θρασύβουλος πήρε τον άνθρωπο που ήρθε από τον Περίανδρο έξω από την πόλη, κι αφού μπήκαν σε χωράφι με σπαρτά, από τη μια διέσχιζε τα μεστωμένα στάχυα ρωτώντας και ξαναρωτώντας και μπερδεύοντας τον απεσταλμένο, ποιός λόγος τον έφερε από την Κόρινθο, κι από την άλλη, έτσι κι έβλεπε κάποιο στάχυ να υψώνεται πάνω απ' τ' άλλα, το τσάκιζε και τσακίζοντας το τό έριχνε καταγής, συνεχώς· στο τέλος μ' αυτό τον τρόπο τα πιο καμαρωτά και τα πιο ψηλά στάχυα τα ρήμαξε.

[5.92ζ.3] Κι αφού διέσχισε όλο το χωράφι και δεν έβγαλε λέξη απ' το στόμα του, στέλνει πίσω τον απεσταλμένο. Κι όταν γύρισε στην Κόρινθο ο απεσταλμένος, ο Περίανδρος ανυπομονούσε ν' ακούσει τη συμβουλή· κι ο άλλος του είπε πως συμβουλή καμιά δεν του έδωσε ο Θρασύβουλος, κι ό,τι τα 'χει χαμένα μ' αυτόν, που τον έστειλε σ' έναν άνθρωπο με σαλεμένο μυαλό, που ρήμαζε την ίδια τη σοδειά του, και του διηγόταν τα καμώματα του Θρασύβουλου.

[5.92η.1] Αλλά ο Περίανδρος κατάλαβε τί νόημα είχε αυτό το κάμωμα κι έβαλε με το νου του πως ο Θρασύβουλος του έδινε συμβουλή να σκοτώνει τους πολίτες που ξεχωρίζουν απ' τους άλλους, και τότε έδειξε τη σκληρότητά του απέναντι στους συμπολίτες του σ' όλη της τη μεγαλοπρέπεια. Γιατί, ό,τι άφησε στον τόπο του ο Κύψελος με τους φόνους και τους κατατρεγμούς, το αποτέλειωσε ο Περίανδρος· μάλιστα μια μέρα έγδυσε όλες τις γυναίκες της Κορίνθου εξαιτίας της γυναίκας του, της Μέλισσας.

Ηρόδοτος V 92

[5.92β.1] »Δηλαδή το καθεστώς στην Κόρινθο ήταν περίπου αυτό· είχαν ολιγαρχία και κυβερνούσε την πόλη μια οικογένεια, που λεγόταν Βακχιάδες· γαμπρούς και νύφες έκαναν μόνο μέσ' από τη γενιά τους. Ένας από αυτούς, ο Αμφίων, απόχτησε θυγατέρα κουτσή, που της έδωσαν το όνομα Λάβδα. Αυτήν —γιατί κανείς Βακχιάδης δεν ήθελε να την παντρευτεί— την παίρνει ο Ηετίων, ο γιος του Εχεκράτη, που καταγόταν από το δήμο της Πέτρας, όμως η γενιά του κρατούσε απ' τους Λαπίθες, από τον Καινέα.
[5.92β.2]

Η Λάβδα περιμένει παιδί και ο Ηετίων ζητά χρησμό από το μαντείο των Δελφών:

5.92γ.1] »Λοιπόν ο χρησμός αυτός που δόθηκε πρωτύτερα στους Βακχιάδες ήταν σκοτεινός, τότε όμως, όταν έμαθαν το χρησμό που πήρε ο Ηετίων, αμέσως συνδύασαν τους δύο χρησμούς και κατάλαβαν πως ο πρώτος εναρμονίζεται με τον άλλο, του Ηετίωνα. Κι όταν κατάλαβαν τί εννοούσε, άφησαν τα πράγματα να πάρουν το δρόμο τους, γιατί ήθελαν ν' αφανίσουν το παιδί που θ' αποχτούσε ο Ηετίων. Κι όταν γέννησε η γυναίκα, στέλνουν αμέσως δέκα δικούς τους στο δήμο, όπου κατοικούσε ο Ηετίων, για να σκοτώσουν το νήπιο. [5.92γ.2] Έφτασαν αυτοί στην Πέτρα, μπήκαν στην αυλή του Ηετίωνα και ζητούσαν το νήπιο· κι η Λάβδα —πού να ήξερε με τί σκοπό είχαν έρθει!— πίστεψε πως ήθελαν να το δουν σα φίλοι του πατέρα του, το έφερε και τ' απόθεσε στα χέρια ενός απ' αυτούς. Κι αυτοί είχαν αποφασίσει στο δρόμο, ο πρώτος τους που θα πάρει το παιδάκι να το βροντήσει στο έδαφος.

- [5.92γ.3] Η Λάβδα λοιπόν το έφερε και τους το έδωσε, και το νήπιο χαμογέλασε σ' αυτόν που το πήρε στα χέρια του —κάποιος θεός το φώτισε!— κι εκείνος το 'νιωσε και το ψυχοπόνεσε, πώς να το σκοτώσει, κι από ψυχοπόνια το δίνει στα χέρια του δεύτερου, κι εκείνος ενός τρίτου. Έτσι από τον ένα στον άλλο πέρασε από τα χέρια και των δέκα — κανενός δεν το βαστούσε η καρδιά να το θανατώσει. [5.92γ.4] Έδωσαν λοιπόν πίσω στη μάνα το παιδάκι, βγήκαν έξω απ' την αυλή, στάθηκαν στην αυλόπορτα κι ο ένας τα 'βαζε με τον άλλο, και προπάντων μ' αυτόν που το πήρε πρώτος, ρίχνοντάς του την κατηγορία πως δεν ενέργησε σύμφωνα με την απόφασή τους και στο τέλος, αφού πέρασε κάμποση ώρα, πήραν απόφαση να ξαναμπούν κι όλοι τους να πάρουν μέρος στο φόνο.
- [5.92δ.1] »Ήταν όμως γραμμένο να βλαστήσουν συμφορές για την Κόρινθο από τη σπορά του Ηετίωνα. Γιατί η Λάβδα, που στεκόταν ακριβώς δίπλα στην αυλόπορτα, τ' άκουε όλ' αυτά· την έπιασε λοιπόν φόβος, μήπως ετούτοι αλλάξουν γνώμη και, ξαναπαίρνοντας το παιδί στα χέρια τους, το σκοτώσουν· το παίρνει και το κρύβει εκεί που της φαινόταν πως είναι αδύνατο να πάει ο νους τους, σ' ένα κιούπι, γιατί ήξερε πως, αν ξαναγύριζαν και ζητούσαν το παιδί, δε θ' άφηναν γωνιά που να μη την ψάξουν, όπως κι έγινε. [5.92δ.2] Κι όταν μπήκαν μέσα και, όσο κι αν έψαξαν, το παιδί δε βρέθηκε, το πήραν απόφαση να σηκωθούν να φύγουν και να πουν σ' εκείνους που τους έστειλαν πως είχαν εκτελέσει κατά γράμμα τις εντολές τους.

Ο Ψαμμήτιχος

Ο Ψαμμήτιχος διαδέχτηκε τον θείο του Περίανδρο:

- Κυβέρνησε 3 χρόνια και μετά εκδιώχτηκε από τους Κορινθίους.

Όταν έπεσε η τυραννία, εγκαταστάθηκε πολίτευμα **ολιγαρχικό**.

Οι αλλαγές που έγιναν κατά τα χρόνια της τυραννίας έφεραν στην εξουσία μια άλλη μορφή ολιγαρχίας:

τώρα τα πλούτη παρά η καταγωγή προσδιόριζαν τη συμμετοχή στις δημόσιες υποθέσεις.

Ο Ακροκόρινθος πίσω από τον ναό του Απόλλωνα

Η αρχαία Σικυώνα

Οι Ορθαγορίδες της Σικυώνας

Ο **Ορθαγόρας** (πολέμαρχος με φήμη στο δήμο των οπλιτών)

ιδρυτής δυναστείας που κυβέρνησε από **7^ο π.Χ. αιώνα - 510 π.Χ.**

Ο **Κλεισθένης** ανέτρεψε τον Μύρωνα, γιο του Ορθαγόρα, και στις **αρχές του 6^{ου} π.Χ. αιώνα** έγινε τύραννος (ήταν παππούς του γνωστού Κλεισθένη).

Επί των ημερών του τονώθηκε το ιωνικό στοιχείο και έτσι αναπτύχθηκε το εμπόριο και η βιοτεχνία και παρατηρείται αναγέννηση των τεχνών. Οι Σικυώνιοι πρωτοπόρησαν σε όλες τις τέχνες, κυρίως στην ζωγραφική και γλυπτική.

Σικυών → **3 δωρικές φυλές, 1 ιωνική** (σ' αυτήν ανήκαν οι Ορθαγορίδες)

Έδωσε καινούργια ονόματα στις φυλές που κατοικούσαν στην Σικυώνα.

Την δική του την ονόμασε 'Αρχέλαοι' (Άρχοντες του λαού), και γελοιοποιώντας τις άλλες τρεις φυλές δωρικές τις ονόμασε: 'Υάται' (Γουρουνάκια), 'Χοιρεάται' (Γουρούνια), 'Ονεάται' (Γαϊδούρια).

Η κόρη του Κλεισθένη, Αγαρίστη παντρεύεται τον Αθηναίο Μεγακλή. Η Σικυών συμμετείχε στον 1^ο ιερό πόλεμο για την προάσπιση του μαντείου των Δελφών
→ εξασφάλιση υποστήριξης μαντείου

- 570 π.Χ. πτώση της τυραννίδας με την επέμβαση της Σπάρτης και μετατροπή του πολιτεύματος σε **ολιγαρχικό**.

Μαντείο των Δελφών

Ο Θησαυρός των Αθηναίων στο Μαντείο των Δελφών

Ιεροί πόλεμοι: Μαντείο Δελφών

Ο πρώτος ιερός πόλεμος: 595-585 π.Χ.

- Ο **πρώτος ιερός πόλεμος** ήταν ο πρώτος από τους πολέμους που έγιναν με σκοπό τον έλεγχο του Μαντείου των Δελφών. Ο πόλεμος διεξήχθη μάλλον από το **595 έως το 585 π.Χ.** ανάμεσα στην συμμαχία που την αποτελούσαν **οι Θεσσαλοί, οι Σικυώνιοι και οι Αθηναίοι** και στην Φωκική πόλη **Κίρρα**.
- **Θεσσαλοί+Σικυώνιοι +Αθηναίοι** → **Κίρρα**
- **Αφορμή** για το ξέσπασμα του πολέμου αποτέλεσε το γεγονός πως οι κάτοικοι της Κίρρας παρενοχλούσαν τους προσκυνητές του μαντείου των Δελφών.
- Τα βαθύτερα **αίτια** του πολέμου, όμως, βρίσκονταν στις φιλοδοξίες των **Θεσσαλών να επικρατήσουν οριστικά στην Φωκίδα** και να ελέγξουν το μαντείο των Δελφών, ενώ οι **Σικυώνιοι** είχαν στόχο να απαλλαγούν οριστικά από τους Κιρραίους πειρατές που δρούσαν στον Κορινθιακό κόλπο και είχαν εξελιχθεί σε απειλή γι' αυτούς.

Ο πρώτος ιερός πόλεμος: 595-585 π.Χ.

Οι συνέπειες του πολέμου ήταν:

- να καταστραφεί η πόλη Κίρρα, πιθανόν και η Κρίσα
- η πόλη των Δελφών έγινε ανεξάρτητη και παραχωρήθηκε σε αυτή το Κρισαίο πεδίο
- οι Θεσσαλοί κυριάρχησαν στην Φωκίδα για είκοσι ακόμα χρόνια μέχρι να ηττηθούν από τους Βοιωτούς και να αποσυρθούν τελικά
- οι δεσμοί μεταξύ των φωκικών πόλεων ενισχύθηκαν περισσότερο τα επόμενα χρόνια με αποτέλεσμα να αντιμετωπίσουν από κοινού τους Θεσσαλούς το 510 π.Χ.

- Μετά το τέλος του πολέμου διοργανώθηκαν για πρώτη φορά τα **Πύθια**, οι σημαντικότεροι αγώνες μετά τους Ολυμπιακούς.
- Στην πρώτη διοργάνωσή των Πυθίων δόθηκαν ως έπαθλα στους νικητές **χρηματικά δώρα** από τα λάφυρα της Κρίσας.
- Στην πορεία καθιερώθηκε ως βραβείο των νικητών το **δάφνινο στεφάνι**.

*τα Πύθια περιλάμβαναν αγώνες μουσικούς και αθλητικούς και γιορτάζονταν κάθε 4 χρόνια

Ο Φείδων του Άργους

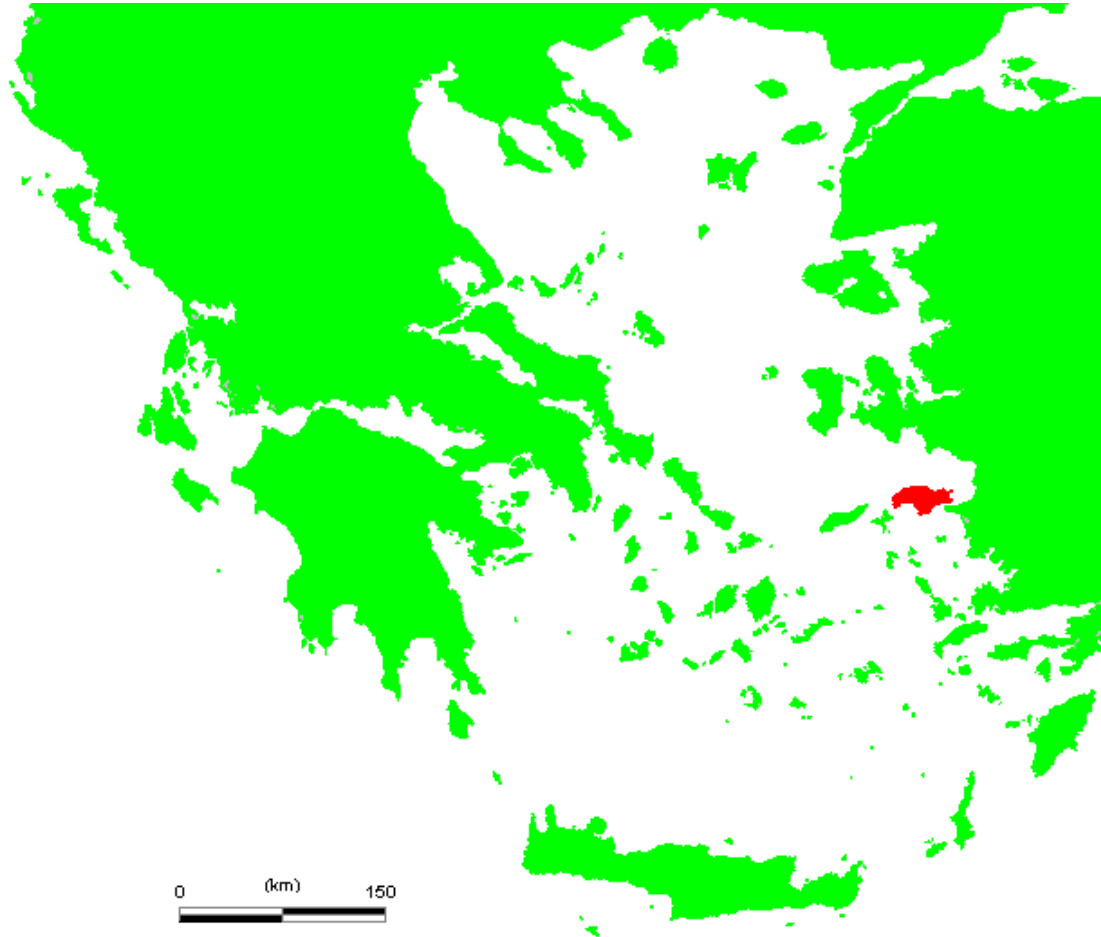
Ο Φείδων, κληρονομικός βασιλιάς του Άργους, επειδή συγκέντρωσε στα χέρια του όλες τις εξουσίες, ονομάσθηκε τύραννος.

Το 669 π.Χ., **νίκησε τους Λακεδαιμόνιους στην Ισία**, και έγινε κυρίαρχος της πεδιάδας που βρίσκεται στα όρια της Αργολίδας με την Λακωνία. Το επόμενο έτος, 668 π.Χ., επενέβη στην Ολυμπία υπέρ των κατοίκων της Πίζας για να πάρουν υπό την κηδεμονία τους τους Ολυμπιακούς Αγώνες από τους Ηλιείς.

Ο Φείδων είχε μεγάλη επιρροή όχι μόνο στην Πελοπόννησο, αλλά και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

- Εισήγαγε **μέτρα χωρητικότητας** και **σταθμά βάρους**, τα οποία πολλές πόλεις υιοθέτησαν.
- **Έκοψε νομίσματα** και στον στρατιωτικό τομέα **υιοθέτησε τη φάλαγγα**. Σύμφωνα με τον **Αριστοτέλη**, εφεύρε τα νομίσματα και έκοψε το πρώτο νόμισμα στο νησί της Αίγινας, που ήταν υπό την κυριαρχία του.

Ο Πολυκράτης της Σάμου

Ο Πολυκράτης της Σάμου

Στην Ιωνία > πρώτη εμφάνιση της λέξης τύραννος

Πολυκράτης → αριστοκρατικής καταγωγής (Αιάκης ο πατέρας του, γνωστός από επιγραφή αφιερωμένη στο Ηραίο)

- δεν ξέρουμε πώς πήρε την εξουσία
- ίσως από τη ναυτιλία είχε δημιουργηθεί ένας αστικός δήμος που κατάφερε να αποσπάσει προνόμια και έτσι ο Πολυκράτης εμφανίστηκε ως προστάτης του
- ή ίσως από πειρατεία στο Αιγαίο

Ο Πολυκράτης της Σάμου

Πολυκράτεια έργα (κατά τον Αριστοτέλη)

- σήραγγα Ευπαλίνου (7 στάδια)
- Μόλος* στη θάλασσα
- Ηραίον (αρχιτέκτονας Ροίκος)
- τάφρος γύρω από τα τείχη της Σάμου

*[μσν. μόλος < ελνστ. μῶλος < λατ. moles `ανάχωμα για προστασία λιμανιού' ή από το ιταλ. molo -ς]

Ευπαλίνειο όρυγμα

Το Ευπαλίνειο όρυγμα

- Το **Ευπαλίνειο όρυγμα** είναι μια σήραγγα μήκους 1036 μέτρων κοντά στο Πυθαγόρειο της Σάμου η οποία κατασκευάστηκε κατά τον 6^ο αιών. π.Χ. για να χρησιμεύσει σαν υδραγωγείο.
- Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ήταν ότι ανοίχθηκε ταυτόχρονα και από τις δυο πλευρές του βουνού: το όρυγμα ήταν *αμφίστομον*, όπως το χαρακτήρισε ο **Ηρόδοτος**. Οι δυο σήραγγες συναντήθηκαν περίπου στο μέσον με αξιοθαύμαστη ακρίβεια, εξαιρετικά σημαντικό επίτευγμα για τα τεχνολογικά δεδομένα της εποχής. Ένα μέρος του ορύγματος είναι σήμερα επισκέψιμο.
- Η κατασκευή του ορύγματος έγινε με εντολή του τυράννου Πολυκράτη και εκτιμάται ότι διήρκεσε 10 χρόνια. Ο σχεδιαστής και μηχανικός του έργου ήταν ο αρχιτέκτονας –μηχανικός **Ευπαλίνος**, γιος του Ναυστρόφου από τα Μέγαρα.

Το τραγικό τέλος του Πολυκράτη

Ηρόδοτος, *Ιστορίαι* III, 125

- Αψηφώντας λοιπόν όλες τις συμβουλές ο Πολυκράτης σαλπάρισε για τον Οροίτη παίρνοντας μαζί του πολλούς από τους συντρόφους του, και ανάμεσά τους τον Δημοκλήδη του Καλλιφώντα, από τον Κρότωνα, που ήταν γιατρός και ασκούσε αυτό το επάγγελμα καλύτερα από όλους τους συγκαιρινούς του. [3.125.2] Έφτασε λοιπόν στη Μαγνησία ο Πολυκράτης και είχε τέλος κακό, ανάξιο και για τον ίδιο και για την υψηλοφροσύνη του· γιατί αν δεν είχαν υπάρξει οι τύραννοι των Συρακουσίων, κανένας άλλος από τους Έλληνες τυράννους δεν θα ήταν άξιος να συγκριθεί με τον Πολυκράτη στη μεγαλοσύνη. [3.125.3] Τον σκότωσε λοιπόν ο Οροίτης τον Πολυκράτη με τρόπο που δεν είναι σωστό να τον περιγράψω, και ύστερα τον σταύρωσε ψηλά· και από τους ακολούθους του Πολυκράτη όσοι ήταν Σάμιοι τους άφησε να φύγουν, λέγοντάς τους ότι έπρεπε να του χρωστούν χάρη που ήταν ελεύθεροι, αλλά όσους από τους ακολούθους ήταν ξένοι και δούλοι, τους κράτησε για να τους έχει σκλάβους του. [3.125.4] Όσο για τον Πολυκράτη, κρεμασμένος ψηλά όπως ήταν, επαλήθευσε στο ακέραιο το όνειρο της κόρης του: τον έλουζε ο Δίας καθώς έβρεχε, και τον άλειφε ο ήλιος με την υγρασία που ο ίδιος έβγαζε από το σώμα του. Εκεί λοιπόν κατέληξαν οι πολλές επιτυχίες του Πολυκράτη, όπως του το είχε προμαντεύσει ο Άμασις ο βασιλιάς της Αιγύπτου.

Ο Μαιάνδριος

- Η τυραννία του Πολυκράτη τελείωσε με τραγικό τρόπο: στην προσπάθεια του (δεδουλευμένος από τους Θησαυρούς) να βοηθήσει τον Πέρση Οροίτη που κινδύνευε από τον Καμβύση, βρήκε τραγικό θάνατο.
- Κατά την απουσία του ο Πολυκράτης είχε εμπιστευτεί τη διακυβέρνηση στο 'γραμματέα' του **Μαιάνδριο**.
- **Ο Μαιάνδριος**, όταν αναγγέλθηκε ο θάνατος του Πολυκράτη → **παρέδωσε την εξουσία στη γενική συνέλευση των πολιτών Σάμου διακηρύσσοντας ότι όλοι είναι ίσοι μπροστά στο νόμο.**
- Η προσπάθεια του Μαιάνδριου δείχνει ότι η τυραννίδα είχε αλλάξει πολλά στο εσωτερικό της αριστοκρατικής κοινωνίας.
- **Η τυραννίδα γεννήθηκε από την κρίση της αριστοκρατικής κοινωνίας.** Παραχώρησε στον δήμο των πολιτών μερίδιο από την '**κοινή**' περιουσία (λάφυρα, γη, υλικά).
- Ο Μαιάνδριος αναγνωρίζοντας όλους ως ομοίους ζητούσε για τους Σαμίους την ισονομία. Όταν οι Πέρσες κυρίευσαν το νησί, εγκατέστησαν τύραννο τον αδελφό του Πολυκράτη, **Συλοσώντα**.

Μεγάλη Ελλάδα: Κάτω Ιταλία-Σικελία

Οι Τυραννίδες στη Δύση

- Ιδιαίτερο γεωγραφικό και πολιτιστικό πλαίσιο:
παρουσία ντόπιων πληθυσμών, διαδοχικές αφίξεις αποίκων, γειτνίαση με Ετρούσκους και Καρχηδόνιους.

Αριστόδημος της Κύμης:

- Κατέλαβε την εξουσία με τη βοήθεια των ντόπιων
- Νίκησε τους Ετρούσκους
- Έδωσε λαϊκό χαρακτήρα → διανομή γης που αφαίρεσε από τους εχθρούς
- Ισηγορία

Σικελία

Οι τύραννοι των Συρακουσών: Γέλων-Ιέρων-Θρασύβουλος

Ο Γέλων

- **Γέλων**, γιος του Δεινομένη, αρχηγός του ιππικού (ιππείς= οι πλουσιότεροι από τους πολίτες) με τη βοήθειά του πήρε την εξουσία μετά το θάνατο του Ιπποκράτη. Εκμεταλλεύτηκε το γεγονός ότι πλούσιοι γαιοκτήμονες, οι **γαμόροι**, είχαν εκδιωχθεί από τις Συρακούσες κατά τη διάρκεια επανάστασης.
- **Γέλων** → κυρίαρχος της ανατολικής Σικελίας, κυρίευσε τα Υβλαία Μέγαρα, σκότωσε ή πούλησε τους φτωχούς σαν δούλους, ενώ οι οικονομικά ισχυροί μεταφέρθηκαν στις Συρακούσες, όπου τους δόθηκε το δικαίωμα του **πολίτη**.
- **Ηρόδοτος** → Οι Έλληνες το 480 π.Χ. λόγω της περσικής απειλής του απηύθυναν έκκληση για βοήθεια.
- **Καρχηδόνιοι** → κυρίαρχοι στο δυτικό τμήμα της νήσου → σύγκρουση με τον Γέλωνα → **τους συνέτριψε** την ίδια μέρα με την ναυμαχία της Σαλαμίνας (κατά την παράδοση).

Οι τύραννοι των Συρακουσών:
Ιέρων (477 - 467 π.Χ.) και Θρασύβουλος

Ο Ιέρων νίκησε τους Ετρούσκους στην Κύμη το **474 π.Χ.** → επέκταση κυριαρχίας Συρακουσών

- Στηριζόταν σε σύνθετη στρατιωτική δύναμη: Έλληνες, Συρακούσιους και μισθοφόρους
- **Αυλή περίλαμπρη** → υποστήριξε τους ποιητές, τους μουσικούς και γενικά τους καλλιτέχνες. Στην αυλή του έζησαν ο Πίνδαρος, Αισχύλος, Σιμωνίδης, Επίχαρμος, Ξενοφάνης Βακχυλίδης, ενώ γύρω στο 470 π.Χ. συνδέθηκε με τον εξόριστο από την Αθήνα Θεμιστοκλή.
- Επίσης λέγεται ότι οι ίπποι του **Ιέρωνα** κέρδισαν στους Ολυμπιακούς αγώνες το 468 π.Χ.

Ο Θρασύβουλος 467- (βιαιότερος από τους τρεις)

- Εγκατάσταση δημοκρατίας μετά το θάνατό του.

Οι τυραννίδες της δύσης διαφέρουν **λόγω εγχώριου πληθυσμού, συνθηκών αποικισμού, και συνεχούς απειλής από τους Καρχηδόνιους.**

Παρακαλώ να μελετήσετε για το επόμενο μάθημα τα ακόλουθα αποσπάσματα:

- **Αριστοτέλης, *Αθηναίων Πολιτεία*, 9. 13**
- **Ηρόδοτος, *Ιστορία*, V 89-92**

Ευπαλίνειο όρυγμα:

- **www.youtube.com/watch?v=AJTwxCaOODM&feature=youtu.be**